

Dr. Josef Mařan:

195.

NOVÉ FORMY RODU MOLOPS BÖN. Z BALKÁNSKÉHO POLOOSTROVA.

DE NOVIS GENERIS MOLOPS. BON PENINSULAE BALKANICAE SPECIEBUS FORMISQUE.

Coleoptera. Carabidae.

Podávám zde popisy nových *Molopsů* z balkánských materiálů Národního Musea v Praze. První z nich *Molops Štorkáni* m. jest novým druhem z blízkého příbuzenství *Molops parnassicola* Kr. Pochází z pohoří Zygos u Malakasia, kde jsem jej našel na společné exkursi s univ. prof. drem J. Štorkánem v červenci 1938 ve výši asi 1600 m. n. moř. v bukovém lese. Na této lokalitě sbírali jsme i *Molops parnassicola peristericus* Apf. a již tato okolnost mluví proti zařazení *Molops Štorkáni* m. do rasového cyklu *Molops parnassicola* Kr. Samčí kopulační orgán má u tohoto nového druhu velmi krátkou rovnou, ke konci silně zúženou a jen na samém konci úzce zaokrouhlenou špičku, kdežto u ras *M. parnassicola* K. jest špička penisu vždy více či méně dolů zahnutá a na konci široce neb takřka uťatě zaokrouhlená. Celkovým habitem připomíná *Molops Štorkáni* m. nejvíce na *M. parnassicola valonensis* Müll. z pohoří u Logara v Albanii a na *M. parnassicola eurytanicus* Müll. z pohoří Veluchi, Oxya, a Oety ve středním Řecku. Liší se však od prvního, vedle výše zmíněných rozdílů v kopulačním orgánu samců, užší hlavou s méně klenutými očima, silněji vykrojeným štítem před zadními rohy, které jsou ještě zřetelněji vybiňhající. Od malých exemplářů *M. parnassicola eurytanicus* Müll. liší se mnohem jemněji ryhovanými krovkami, užším dozadu méně zúženým štítem, klenutějšími očima a druhovými znaky na samčím kopulačním orgánu. Od *M. parnassicola parnassicola* Kr. z Parnassu a *M. parnassicola euboicus* Ggb. z Euboie liší se náš nový druh menší velikostí (long. 13 mm), klenutějšími očima, před zadními rohy silněji vykrojeným štítem etc. *M. parnassicola thessalicus* Müll. jest mnohem širší, robustní forma z pohoří Ossy a Olympu. *M. parnassicola peristericus* Apf., dlouhý 15—21 mm, má daleko širší hlavu, delší protáhlejší krovky a na konci tupě uťatou, široce zaokrouhlenou a poněkud dolu zahnutou špičku penisu. *Molops parnassicola alinae* Müll., kterého jsem sbíral ve velkém množství nad pásmem lesa u sněžných polí na pohoří Vermion v severním Řecku (Dr. J. Müller Kol. Rundsch. Bd. 17, 1932, p. 220 uvádí omylem, že toto pohoří leží v jižní Albanii), je daleko štíhlejší a vyznačen jest zvláště úzkým osmým mezirýžím krovek. V nižších polohách v lesním pásmu vyskytuje se na Vermionu větší robustnější forma, popsaná drem J. Müllerem ze sousedního severořeckého pohoří Buč v Kol. Rundsch. Bd. 16, 1930, p. 123, jako *M. peristericus Weiratheri* a později (Ent. Nachrichtenblatt Bd. X. 1936 p. 104), jako *M. parnassicola Weiratheri* Müll., tento druhý popis je přesnější. Na základě značného materiálu, který mám po ruce, považuji však *M. parnassicola alinae* Müll. jen za alpinní menší formu rasy *Weiratheri* Müll. (toto pojmenování z roku 1930 má prioritu), která je s touto rasou všemi přechody spojena.

Od *M. spartanus* Schaum., jenž má podobně utvářenou špičku samčího kopulačního orgánu, jako náš nový druh, liší se tento štítem dozadu méně

zúženým, klenutějšími, k basi méně zúženými krovkami, užšími vnějšími mezi-ryžímí a skoro rovnou basální obrubou krovek, jakož i menší velikostí a kratšími tykadly. Dr. J. Müller v Ent. Nachrichtenblatt X. 1936, p. 105, vyslovuje názor, že *M. parnassicola* Kr. a *M. spartanus* Schaum. náležejí jako rasy témuž rasovému cyklu. Tento názor zdá se mi správným. Prokáže-li se však, že *M. parnassicola* Kr. (Deut. ent. Zeit. 1875, p. 372) jest skutečně identický s *M. graecus* Chaud. (Bull. Moscou 1843, p. 773) musil by býti název rasového cyklu opět měněn na *M. graecus* Chaud. Abych se vyhnul těmto nomenklatorickým komplikacím používám tu prozatím staré názvy.

Molops spartanus Schaum. je rovněž geograficky značně variabilní. Původní, velmi přesný popis Schaumův vztahuje se na exempláře z jižního Peloponnesu, pravděpodobně z Taygetu, kde jsem tuto formu (V. 1935) též ve větším množství sbíral. Exempláře ze severního Peloponnesu z pohoří Chelmos, liší se od typických exemplářů z Taygetu řadou znaků, popisují tuto rasu jako *M. spartanus chelmosensis* m. Sbíral jsem ji ve větším množství na společné exkursi s prof. drem A. Pfeffrem a drem K. Tábořským v dubnu 1936 v okolí Kalavryty hlavně v lesním pásnu, ale i vysokohorsky u sněžných polí na Chelmosu.

Třetí zde popisovaný nový *Molops* jest nová rasa druhu *Steindachneri* Apf. z pohoří Jablanica v jižní Jugoslavii severně od Ochridského jezera. Je to štíhlá subtilní rasa, která náleží mezi nejmenší (long. 10 mm) formy rodu *Molops* Bon. Samčí kopulační orgán jest u této formy štíhlejší než u typického *Steindachneri* Apf. ze Šara planiny a Korabu a jeho pravá strana je při pohledu shora silněji vykrojená. Typus ♂ pochází ze sběrů dra Fr. Rambouska a uložen jest v entomologických sbírkách Národního Musea v Praze.

Molops Rambouseki Müll. popsáný v Kol. Rundsch. B. 16, 1930 drem J. Müllerem dle jediného ♂ exempláře od Dol. Tuzly v Bosně, kterýžto exemplář se nyní nalézá ve sbírkách Národního Musea v Praze, je zřejmě jen rasou *Molops bosnicus* Ggb., jehož rozšíření na pohořích Bosny jest větší než jak v Käf. Balk. 1904 p. 220 Apfelbeck uvádí.

1. *Molops Štorkáni* n. nov. sp.

Species mediocris, long. 13 mm, capite paulo incrassato, sulcis frontibus fortiter impressis, lateribus frontis ante oculos modice incrassatis, haud prominulis, oculis convexiusculis. Pronoto subcordiforme, ante medium latissimo, basin versus modice angustato, margine laterali usque ad summos angulos posticos tenui, nullomodo incrassato, ante parvos, sed distincte prominentulos, angulos posticos breviter constricto utrinque strigis antebasalibus duabus profunde impressis.

Elytris omnino brevibus, lateribus rotundatis imediocriter pone medium latissimis, margine basali fere recto, solum perparum arcuato, interstitio septimo sexto haud latiore, interstitio octavo et nono aequilato, ambobus sat tenuibus, postice subcarinulato, stria octava punctis setigeris seriei umbilicatae omnino parvis, in medio parce dislocatis (id est: pone basin punctis 5 dense impressis, in medio punctis 4—5 inter se disjectis, ante apicem punctis cca 7 dense impressis ornata). Apice elytrorum simplice rotundato.

Penis ad apicem brevis, lateribus rectis, apice ipso anguste rotundato. Antennis pedibusque nigris.

Loc. class. Graecia, montes Zygos ad Malakasion. In zona subalpina in silva fagi cca 1600 m, sub vegetalibus detritis una cum *Molops parnassicola peristericus* Apf. ipse legi.

Typus in coll. Mus. Nat. Praeae conservatur.

Species haec nova speciei geographicae *M. parnassicola* Kr. proxime affinis et rassae *parnassicola valonensis* Müll. simillima est. Discrepat autem ab ea capite minus incrassato, oculis minus prominulis, pronoto ante angulos posticos fortius constricto, angulis posticis fortiusque prominulis, peni brevioris, specificae parte apicali brevioris cum lateribus rectis, apice ipso angustius rotundato et nullomodo subtus curvato. A *M. parnassicola peristericus* Apf. capite minus crasso, pronoto lateribus ante, fortius extrorsum prominulos angulos posticos, distinctius constricto, elytris multo brevioribus et praeterea apice penis alius formato, necnon longitudine minore differt. (Longitudo in speciminibus *M. parnassicola peristericus* Apf. e montibus Zygos et Peristeri inter 15—21 mm variat.)

Molops Štorkáni m. etiam rassae *M. parnassicola eurytanicus* Müll. valde similis est. (Dr. J. Müller hanc rassam e montibus Veluchi et Oxya descripsit, ego eandem rassam etiam in monte Oeta ad Hypati V. 1936 inveni). Ab ea autem elytris lenius striatis, pronoto minus lato, ad basin minus angustato, oculis magis prominulis penique, ut supra dictum, formato discrepat.

A *M. parnassicola parnassicola* Kr. (loc. class. Parnass) et *parnassicola euboicus* Ggb. (loc. class. insula Euboea) differt *M. Štorkáni* m. iam longitudine minore, oculis magis prominulis necnon pronoto lateribus ante angulos posticos fortius sinuatis.

M. parnassicola thessalicus Müll. e montibus Ossa et Olympo eminet statura multo robustiore.

M. parnassicola alinae Müll., quem itinere nostro entomologico VI. 1937 in zona alpina, saepissime ad niveos montium Vermion legebamus, est rassa omnino angusta, angusto, subcarinato octavo interstitio elytrorum specificae insignata. In zonis silvarum montium Vermion (Montes Vermion in Graecia septentrionali ad merid. ab oppido Edessa siti sunt et non in Albania meridionali, ut in Kol. Rundsch. Bd. 17, 1932, p. 220 commemoratum est) altera magis robusta forma eiusdem rassae saepius occurrit, quem formam dom. Dr. J. Müller e montibus Buč dictis in Kol. Rundsch. Bd. 16, 1930, p. 123 uti *M. peristericus Weiratheri* et serius eandem formam perfectius (Ent. Nachrichtenblatt Bd. X. 1936 p. 104) uti *M. parnassicola Weiratheri* descripsit.

Secundum materialia huius rassae, quae ante oculos habeo (cca 200 ex.) nunc ego *M. parnassicola alinae* Müll. solum pro forma alpina (morphae) rassae *Weiratheri* habeo.

A *M. Maderi* Müll. (loc. class. Kruja Albania) differt *M. Štorkáni* m., descriptione sensu, longitudine multo minore, strigis antebasalibus pronoti alius formati penique apice angustius rotundato.

A *M. Doderi* Schatzm. (loc. class. Athos) strigis antebasalibus pronoti inter se magis approximatis, elytris angustioribus magisque convexis etc. discrepat.

A *M. spartanus* Schaum., cui species nostra nova forma penis valde similis est (in *M. Štorkáni* m. penis apice eodem modo angustatus est, ut

in *M. spartanus cephalonicus* Müll.) differt *M. Štorkáni* m. pronoto latiore ad basin minus angustato, elytris magis convexis, basin versus minus attenuatis, interstitiis externis elytrorum angustioribus, margine basali elytrorum solum minutissime arcuato, longitudine minore antennisque brevioribus.

2. *Molops spartanus chelmosensis* m. nov.

Molops spartanus Schaum. etiam species geographice valde variabilis est. Specimina e monte Chelmos (Morea septemtr.) discrepant ab illis e montibus Taygetos (loc. class. Morea meridionalis) statura magis convexa, temporibus oculisque convexioribus (sed minus convexis quam in *M. spartanus cephalonicus* Müll.) pronoto lateribus ante angulos posticos modice sinuatis, elytris brevioribus, convexioribus, lateribus fortius rotundatis et saepius etiam paulo lenius striatis. Penis in hac rassa, quam *spartanus chelmonensis* m. nomino, apice simile ut in *spartanus spartanus* Schaum. formatus est. — Long. 13—16 mm.

Loc. class. Morea septemtr. mons Chelmos ad oppidum Kalavrita.

Itinere nostro entomologico 15.—25. IV. 1936 in subalpina alpinaque zona specimina nonnulla sub vegetalibus detritis et sub lapidibus invenimus.

Observ. *Molopses, spartanum* Schaum. et *parnassicola* Kr. rassa geographicas eiusdem speciei geographicae efficere posse dom. clarissimo Dr. J. Müller (conf. Ent. Nachrichtenblatt X. 1936, p. 105) facile consedo. Si autem *Molops graecus* Chaud. (Bull. Moscou 1843 IV., p. 773) cum *Molopsi parnassicola* Kr. identicus sit, nomen speciei geographicae de novo in *Molops graecus* Chaud. mutandum esset. Quae cum ita sint, hic ego vetera nomina id est *parnassicola* Kr. pro rassas in Graecia continentali habitantes, *spartanus* Schaum. pro formas quae Moream incolunt, conservo.

3. *Molops Steindachneri jablanicensis* m. nov.

Molops Steindachneri Apf. e montibus Jablanica a speciminibus typicis huius speciei e montibus Šara et Korab iam statura subtiliori, magis angusta longitudineque minore differt. Capite omnino angustiore, pronoto ante, extrorsum fortiter prominulos, angulos posticos fortius atque longius sinuato. Strigis antebasalibus benedistinctis, fortiter impressis, striga autem externa brevi. Elytris distincte angustioribus, lateribus minus rotundatis. Oedeago angustiore, simile ut in *Steindachneri Steindachneri* Apf. formato, sed apice subtus fortius subsinuatum exciso. Antennis pedibusque nigris. Long. 10 mm.

Typus Jablanica, Jugoslavia mer. ad septentr. ab Ochrida (VII. 1931 dr. František Rambousek lgt.) in Coll. Mus. Nat. Pragae conservatur.

4. *Molops bosnicus Rambouseki* Müll.

Dr. J. Müller hanc formam in Kol. Rundsch. Bd. XVI. 1930, p. 121 secundum specimen unicum ♂ ad Dol. Tuzla in Bosnia septentr. captum (leg. Fritsch) uti speciem autonomam descripsit et cum *M. elatus liburnicus* Müll. et *M. simplex* Chaud. comparavit.

Secundum typum quem ante oculos habeo, nunc ego, haec forma potius rassa speciei *bosnicus* Ggb. esse posse puto. Discrepat enim a speciminibus typicis *Molopsis bosnici* Ggb. solum elytris brevioribus, in omnibus ceteris insigniis autem, et in forma oedeagi cum forma nominata identicus est.

Apfelbeck in Käf. Balk. 1904, p. 220 *Molopsem bosnicum* Ggb. solum e montibus Bjelašnica ad Sarajevo commemoravit, mihi haec species etiam e montibus Ivan-Planina (2 Ex. in Coll. Fleischer) et e montibus Igman-Planina (Zoufal leg.) nota est.
